

ὅσο μπορείς

ΒΑΣΙΛΗΣ ΑΡΓΥΡΙΑΔΗΣ

ὅσο μπορείς

ΜΙΚΡΟ ΓΕΡΟΝΤΙΚΟ ΠΟΛΕΩΝ

εἰκαστικά: Χρῆστος Γουσίδης

Ἐν πλῶ

© Έκδόσεις Έν πλω
Κολοκοτρώνη 49, Αθήνα 105 60
Τηλ.: 210 3226343 - Fax: 210 3221238
e-mail: info@enploeditions.gr
www.enploeditions.gr
facebook.com/enploeditions.gr

Α΄ έκδοση: Μάρτιος 2013

ISBN: 978-960-9550-23-9

Πρός τούς αναγνώστες

Ἡ ἀρχική ἰδέα ἦταν ἡ ἐξῆς: νά πάρω τό γνωστό Γεροντικό (τὴν ἀνθολογία τοῦ 5ου αἰῶνα) καί νά διαλέξω κάποιες ἱστορίες. Νά τίς «ξαναδιαβάσω», δηλαδή νά ἐπιχειρήσω νά τίς ἀναδιατυπώσω, δοκιμάζοντας τίς ἀντοχές τους μέσα στά ὅρια τῶν σύγχρονων ἀστικῶν συνθηκῶν. Μὲ ἄλλα λόγια, νά δοκιμάσω νά ἀκούσω ἂν ἀντηγεῖ ἡ ἡσυχία τῆς «ἐρήμου» δέκα πέντε αἰῶνες μετὰ, ἐν μέσω ἀστικῆς βοῆς.

Αὐτὴ τὴ δουλειά τὴν κάνει ἡ Ἐκκλησία σέ κάθε ἐποχή, μὲ τὸν ἓνα ἢ τὸν ἄλλο τρόπο. Ὅμως αὐτό πού κάνει ἡ Ἐκκλησία, δέν σημαίνει ὅτι μπορῶ νά τό κάνω κι ἐγώ... Τό ἔργο ἀποδείχτηκε πολὺ βαρὺ γιὰ τίς πλάτες μου, πολὺ μεγαλόπνοο γιὰ τὴ δική μου ἀναπνοή. Μὲ ξεπερνοῦσε καί εὐτυχῶς τό κατάλαβα νωρίς, πρὶν μοῦ κοπεῖ ἡ ἀνάσα...

Ἔτσι, ἀπὸ τὴν ἀρχική ἰδέα κράτησα μονάχα τὴν περιδιάβαση στό Γεροντικό. Τό διάβαζα σελίδα-σελίδα καί ἄρχισαν στό μυαλό μου νά σχηματίζονται ἱστορίες. Ἄλλοτε παρόμοιες μὲ αὐτές πού διάβαζα, ἄλλοτε διαφορετικές. Κάποιες

φορές, έπαιρνα τόν πυρήνα μιᾶς διήγησης τοῦ Γεροντικοῦ καί τόν πλαισίωνα μέ διαφορετική μυθοπλασία, ἢ (σπανίως) ἀπλῶς τόν ἀναδιατύπωνα. Ἄλλοτε (συχνότερα) μία καί μόνο φράση ἢ λέξη τῆς ἱστορίας πού διάβαζα, μέ ὀδηγοῦσε σέ μονοπάτια ἄλλων συνειρμῶν καί ἄλλων καταγραφῶν. Σέ ὅλα αὐτά προστέθηκαν διηγήσεις φίλων, περιστατικά πού εἶχα ἀκούσει, διδαχές πατέρων, ἀναμνήσεις, εἰκόνες, γεγονότα, συμβουλές ἄλλων, παραδείγματα πρὸς μίμηση καί πρὸς ἀποφυγή. Κάποια φανταστικά, κάποια πραγματικά.

Ξεκίνησα ἀπό κάτι πού δέν μποροῦσα νά κάνω καί κατέληξα σέ κάτι πού δέν ξέρω ἂν ἀξίζει. Δέν εἶναι σχῆμα λόγου. Μέ δισταγμό τό παραδίδω. Διότι πιά δέν ἔχετε στά χέρια σας κείμενα τῆς ἐκκλησιαστικῆς παράδοσης (ἔστω ἀναδιατυπωμένα), ἀλλά ἀπλές καταγραφές τοῦ ἑνός. Κι αὐτός ὁ ἓνας δέν ἔχει σύμμαχό του τήν καταξίωση τοῦ χρόνου. Δέν μπορῶ νά κρυφτῶ πίσω ἀπό τήν ἐξασφάλιση τῶν παραδεδομένων. Εἶμαι ἐγώ κι οἱ ἱστορίες μου. Κι ὅσα κατάλαβα ἀπό αὐτές ἢ νόμισα πῶς κατάλαβα – ἐσεῖς θά κρίνετε...

Κοινό μας κίνητρο, ἄς εἶναι ἢ ἔγνοια τοῦ πῶς

μπορεί νά σταθεῖ ὁ σημερινός χριστιανός τῶν πόλεων ἀπέναντι στήν ὑπόθεση τῆς πίστεως του: ποῦ μπορεῖ νά βρεῖ τόν ἑαυτό του καί τούς ἄλλους, τόν βηματισμό του καί τίς διαδρομές τῶν ἄλλων· πῶς θά μπορέσει νά ἀκούσει τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί νά τίς κάνει πράξη. Χωρίς αὐτή τήν ἔγνοια, ἐγώ θά ἔχω ἀπλῶς γράψει κι ἐσεῖς ἀπλῶς θά διαβάσετε. Δέν θά συναντηθοῦμε ποτέ οὐσιαστικότερα.

Βέβαια ὑπάρχει καί ἡ «λογοτεχνική» διάσταση τῶν κειμένων... Δέν τή διεκδικῶ. Τό καλλιτεχνικό βάρος τῆς ἔκδοσης, ἄς τό ἐπωμιστεῖ ὁ ἀδερφικός φίλος Χρῆστος Γουσίδης. Τά ταλέντα του ἐπαρκοῦν γιά νά τό βαστάξουν μέ ἀξιώσεις. Ἐμένα μέ καίει μονάχα ἡ ἔγνοια πού ἀνέφερα παραπάνω κι αὐτή θέλησα νά ὑπηρετήσω.

Ἄπ' ὅλη τήν ἱστορία τῆς ἀρχικῆς ιδέας, κράτησα μονάχα τή λέξη «Γεροντικό» στόν ὑπότιτλο τοῦ βιβλίου. Ἄς μοῦ συγχωρεθεῖ ἡ ἀντιποίηση. Δέν θά ἤθελα νά παραπλανηθεῖ κανεῖς: Ἡ λέξη «Γεροντικό» σημαίνει πολλά πράγματα, ἐγώ τή χρησιμοποίησα ἐδῶ καταχρηστικά γιά νά στεγά-

σω λίγα. Τή χρησιμοποίησα μόνο και μόνο επειδή στό μυαλό πολλών έξ ήμῶν, ή λέξη παραπέμπει περίπου σέ μια «συλλογή διηγήσεων, σχετικῶν μέ τήν πίστη» (κάτι τέτοιο εἶναι και ή ανά χειρας συλλογή).

Ἡ ἔκταση τοῦ βιβλίου δέν εἶναι μεγάλη. Σκοπίμως. Μοῦ εἶπε κάποτε ἕνας φίλος: «Όταν μιλάς ἐνώπιον κοινῶ, κοίτα νά μιλάς λίγο. Ἄν αὐτά πού πεις εἶναι καλά, κανένα πρόβλημα. Ἄν εἶναι σαχλαμάρες, τουλάχιστον δέν θά σοῦ καταλογίσουν ὅτι τούς κούρασες κι ἀπό πάνω...».

B. Ἀργ.

Ό Βασίλης τηλεφώνησε ἕνα ἀπόγευμα τή στιγμή πού προσπαθοῦσα νά παρκάρω. Ἦθελε δώδεκα ἀσπρόμαυρες ζωγραφιές γιά νά ἐκδοθοῦν μαζί μέ τά δικά του κείμενα, χωρίς ὅμως νά τά εἰκονογραφοῦν.

Δέν καταλάβαινα τί μοῦ ζητοῦσε ἀκριβῶς, τί ἦταν αὐτό πού ἔπρεπε νά κάνω.

Ἡ ζωγραφική, οἱ τέχνες, θέλουν αἰσθήσεις κι οἱ αἰσθήσεις πρέπει νά 'ναι καθαρές γιά νά λειτουργοῦν. Μόνο ἔτσι κατάφερα νά πλησιάσω καί νά κατανοήσω, μ' ἓνα τρόπο βαθύτερο κι ὄχι αὐτόν τῆς λογικῆς, τόν ρόλο μου σέ τούτη τήν ἔκδοση.

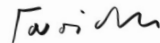
Ἡ ἀτμόσφαιρα τῶν κειμένων μέ ὀδήγησε κι ἔκανα ὅ,τι ἔκανα.

Ὁ Θεός, ὁ ἄνθρωπος, ὁ κόσμος, ἡ Ἐκκλησία, οἱ σχέσεις, ἡ μοναξιά, ἡ ἡσυχία, ἡ προσευχή, ὅλα αὐτά μαζί καί τίποτα.

Ἐν τέλει, θέλω νά ἐλπίζω πώς αὐτές οἱ δώδεκα ζωγραφιές, πού ἔγιναν μέ «μιά ἀνάσα» θά εἶναι μιὰ μικρή παρηγοριά, μιὰ δροσερή στιγμή, πού θά μᾶς ἐνώνει μυστικά.

Σ' αὐτό τό κείμενο μπορεῖ νά «ἀνασάνει» ὅποιος τό θέλει σ' ἀλήθεια.

Εὐχαριστῶ συγγραφέα καί ἐκδότες γι' αὐτή τήν πρωτότυπη συνεργασία.

ΣΥΝΑΝΤΗΣΑ ΚΑΠΟΤΕ ΕΝΑΝ ΥΠΕΡΓΗΡΟ ΠΑΠΑ ΣΕ ΕΝΑ
ἀπό τὰ ὄρεινά χωριά τοῦ τόπου αὐτοῦ. Λευκα-
σμένος, μέ χέρια κέρυνα. Κλινήρης, ἀλλά μέ
πνεῦμα λαμπερό. Ἰχνος ἐπιτήδευσης ἢ ὑπερο-
ψίας.

Μέσα στά πολλά, μοῦ διηγήθηκε κι ἓνα παλιό
πάθημά του:

«Τά παλιά τά χρόνια, ἐρχόντουσαν χρονιές
πού ἔπεφτε πείνα μεγάλη στό χωριό. Κάτι οἱ
σοδειές πού καταστρέφονταν ἀπό Κύριος οἶδε
πόσες αἰτίες... κάτι τά ἀλληλοφαγώματα καί οἱ
πόλεμοι...

Κάποια χρονιά, ἐφημέρευα κάτω στήν Πανα-
γιά τῆς πλατείας, πολύ πρὶν μέ ἀνεβάσει ὁ
Δεσπότης στόν Ἅι-Γιώργη. Πιάνει, πού λές, ἐκεί-
νη τῆ χρονιά πείνα... πείνα καί τῶν γονέων... Μέ
λέει ὁ πάτερ Γιάννης –ἦταν παππούς τότε καί
σοφός ἄνθρωπος, Θεός σχωρέσ’ τον– “πιάσε
πάτερ τό μουλάρι καί ἄμε νά κατέβουμε στήν
πόλη μπᾶς καί βροῦμε κάνα σιτάρι γιά τούς
γέρους τοῦ χωριοῦ, γιατί ἔτσι ὅπως πᾶμε, θά τρε-
λαθοῦμε νά κηδεύουμε τουμπανιασμένουσ...”. Τό
καί τό. Κατεβαίνουμε μέ τά χίλια βάσανα –χει-

μώνας ὁ καιρός— καί καταφέρνουμε νά βροῦμε κάμποσο σιτάρι. Γυρνᾶμε πίσω καί βάνουμε τούς ἐπιτρόπους νά κάνουνε μάζωξη.

Ἦρθαν τῶ ὄντι καμπόσοι ἀπ’ αὐτούς πού ξέραμε ἀναγκεμένους κι ἦρθανε κι ἄλλοι πού δέν τό βανε ὁ νοῦς μας ὅτι πένονται. Τούς ἔτρωγε ἡ ἀξιοπρέπεια... Κι ἦταν ἀνάγκη ἀληθινή, δέν ἐκαμώνοντο. Ἔρχεται μιά γριά —ἀρχόντισσα τηνε ξέραμε— μοῦ ἀνοίγει τό σακούλι της μέ συμμένο τό κεφάλι νά τηνε βάλω μέ τή σέσουλα σιτάρι. Ἀμίλητη. Τί μοῦ ῥχεται καί μένα; “Κάτσε Διαμάντω”, τή λέω, “κάτσε γιατί ἐδῶ μέ ἔφερες μιά σακουλάρα μεγαλύτερη κι ἀπό τό κεφάλι μου...”. Τί τό θελα; Μαζεύτηκε ἡ γιαγιά, κοκκίνισε, ἀλλά κουβέντα δέν εἶπε...

Σάν ἀποσώσαμε, μέ παίρνει ἀπόμερα ὁ πάτερ Γιάννης. “Ἐλα δῶ μωρέ... Δέ μέ λές, ἐσύ τό ὄσπειρες τό σιτάρι;”.

“Ὅι, παπά μου, τί λές;”.

“Μήπως ἐσύ τό πότισες καί δέν τό θυμοῦμαι; Ἦ μήπως ἐσύ τό θέρισες”.

“ὦω πάτερ μου, πέ μου τί θέλεις...”.

“Ἐ, ἅμα λοιπόν δέν εἶναι ἀπό τόν δικό σου τόν

τορβά, τί θέλεις καί φορτώνεσαι στους ανθρώπους; Κουρέλι τήν ἔκαμες τή γιαγιά τή Διαμάντω... Τά μισά της χρόνια ἔχεις. Καί παριστάνεις τόν δύσκολο καί τόν σπουδαῖο μαθές;... Μέ χαρά τονε δίνουνε τόν ὀβολό παπά μου, μέ χαρά, ὄχι μέ γκρίνια...”.

Μοῦ ἔπεσαν τά μοῦτρα! Κι εἶχε δίκιο πέρα ὡς πέρα! Ἦμουν νέος καί ἄμυαλος. Κι ἐκεῖνος ὁ παπα-Γιάννης ἦτανε σοφός... Μετά ἀπό χρόνια τό εἶδα πού τό λέει κι ὁ Ἀπόστολος: “Ἐλαρόν δότην ἀγαπᾷ ὁ Θεός” (Β΄ Κορ. 9, 7). Μέ χαρά νά δίνουμε, παιδί μου, μέ χαρά!».

Τί ὠραῖο γεροντάκι!

* * *

ΙΔΙΟΤΥΠΟ ΤΟ ΚΟΙΝΟΒΙΟ, ΑΝ ΚΑΙ ΟΧΙ ΤΟΣΟ ΠΡΩΤΟΤΥΠΟ.
Ἡ κυρα-Βασιλική, χήρα, καί ἡ μικρή της ἀδερφή, ἡ Μαρία, ἀνύπαντρη, πατημένα ἐξήγητα. Ἦμεναν μαζί. Μέ τόν θάνατο τοῦ ἀδερφοῦ τους περιμάζεψαν καί τή νύφη τους, τήν κυρα-ῚΟλγα, «νά μήν ξεμείνει μόνη της στά γεράματα κι αὐτή...».

Μαζί στην Ἐκκλησία, μαζί στά ψώνια καί στόν καφέ στό μπαλκόνι. Τόν πρῶτο καιρό...

Μέ τούς μῆνες, τά πράγματα στράβωσαν. Ἡ κυρα-ῚΟλγα δύστροπη. ῚΕτσι τήν ἔνωσαν. Δέν μποροῦσαν νά τή συνηθίσουν οἱ δύο ἀδερφές. Κάτι πού λέρωνε παραπάνω, κάτι πού πρόσφερε λιγότερο... Τό κοινόβιο δέν χρόνισε. Στούς ἔντεκα μῆνες τῆς μήνυσαν νά ἐπιστρέψει στό σπίτι της, «τό πένθος πέρασε» τάχα. Δέν ἔλειψαν καί κάποια πικρά ὑπονοούμενα ἐκατέρωθεν...

Τό ἀπόγευμα, οἱ δύο ἀδερφές καθόντουσαν στό σαλόνι τους ξέγνοιαστες. Ἡ κυρα-Βασιλική ἔπλεκε, ἡ Μαρία διάβαζε κάποιο ψυχωφελές βιβλίο.

«ῚΑκου, βρέ Βασιλική, τί ώραῖα πού τά λέει ἐδῶ ὁ γέροντας: “ῚΑν κάποια στιγμή μᾶς ἔστελνε ὁ Χριστός ἕναν ἄγγελο μπροστά μας γιά νά μᾶς ζητήσει νά ἀλλάξουμε ζωή καί νά μετανοήσουμε, ἐμεῖς σίγουρα θά τόν ἀποδεχόμασταν. ῚΑν ὅμως ἀντί γιά ἄγγελο μᾶς ἔστελνε τόν πλησίον μας (καί μάλιστα αὐτόν ἀκριβῶς πού δέν ἀγαπᾶμε καί πού μᾶς βασανίζει), τότε τό πιθανότερο εἶναι πῶς δέν θά μετανοούσαμε. ῚΙσως μάλιστα καί νά τόν

ἀποπαίρναμε... Κι ἔτσι θά πήγαινε χαμένη ἡ εὐκαιρία πού μᾶς ἔδωσε ὁ Θεός γιά νά νιώσουμε τίς ἁμαρτίες μας. Θά πήγαινε χαμένο τό πρόσωπο πού ἔστειλε ὁ Κύριος γιά νά μᾶς γίνε φόρτωμα καί νά μᾶς πάρει ἀπό τό χέρι, γιά νά μᾶς ὀδηγήσει μέσα ἀπό τήν καρτερία, στή Βασιλεία τοῦ Θεοῦ...»».

«Πραγματικά πολύ ὠραίο!», ψιθύρισε κουνώντας τό κεφάλι της στοχαστικά καί ἡ κυρα-Βασιλική. Ἔπειτα, ἔγειρε ξανά στό πλεκτό της, «ἀναπαυμένη».

Οὔτε σάν σκιά δέν τούς πέρασε ἀπό τόν νοῦ πώς τό ἀπόσπασμα τίς ἀφοροῦσε προσωπικά...

* * *

ΑΠΟ ΜΙΚΡΟΣ ΕΙΧΕ ΖΗΣΕΙ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΕΚΚΛΗΣΙΑ. ΚΑΙ μεγαλώνοντας πάλευε νά γίνε εὐσυνείδητος χριστιανός. Πάλευε νά δεῖ στή ζωή του τίς ἐντολές τοῦ Θεοῦ καί νά τίς τηρήσει.

Κάποιο βράδυ ξάπλωσε στό κρεβάτι του κι εἶχε τήν καρδιά του νά καίει. Πρίν κλείσει τά

μάτια του εἶπε μέσα του: «Θέ μου, κάνε με ἀνοιχτό στίς ἀνάγκες τοῦ διπλανοῦ μου. Στείλε μου κάποιον νά βοηθήσω...».

Εὐπνήσε κάπως ἀργά. Στή στάση, τό λεωφορεῖο ἀργοῦσε. Ἀπλώνει τό χέρι καί σταματᾶει ἕνα ταξί.

«Τί γίνεται ρέ φίλε; Πῶς τά βλέπεις τά πράγματα;», ρώτησε μετά ἀπό λίγα λεπτά διαδρομῆς ὁ ταξιτζής.

«Πῶς νά τά βλέπω; Δύσκολα παντοῦ».

«Τ' ἄκουσες ποῦ θά φτάσει ὁ κατώτατος μισθός; 500 εὐρώ. Ἔχω ἕνα γιό 22 χρονῶν. Φιλότιμο παλληκάρι. Ἐπιασε δουλειά πρὶν λίγο καιρό. Ἐπαιρνε 720 εὐρώ. Ἐρχεται καί μοῦ λέει: “Πατέρα, σέ βλέπω δυσκολεύεσαι... ἄσε, τό ἐνοίκιο θά τό πληρώνω ἀπό τόν μισθό μου”. Τώρα τοῦ πᾶνε τόν μισθό στά 500. Βρῆκε πάτημα τό ἀφεντικό του καί τόν μειώνει παράνομα... Τόν ἔχει καί ἀπλήρωτο δυό μηνιάτικα. Τοῦ ῥχεται νά τά βροντήξει, τό παιδί. Ἀλλά σκέφτεται ἐμένα. Κι ἐγώ κάθομαι καί τόν βλέπω νά μασάει τήν ἀξιοπρέπειά του... Καί καλά ἢ δική μου ἢ γενιά: μ' ἕνα πιάτο φασολάδα, θά τά καταφέρουμε... Αὐτά